

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDDUN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

På Selma Lagerlöfs 50-årsdag

Författarinnan D:r Selma Lagerlöf
Nytaget porträtt för Idun af hoffotograf H. Blomberg

A DERTON ÅR, bräddade af en journalists otaliga intryck, jagande hvarandra som de små vågorna på ett vidt, men grundt vatten, ha nu gått sedan dess. Och det är åter en novemberkväll liksom då; tungt suckar hösten ur pressade lungor genom det stjärnlöst gråa utanför mina fönster; på afstånd, nedanom takbrott och backstup, mullrar storstadens larm som från botten af en brunn. Och jag tändder lampan på mitt skrifbord; den lilla volymen med sin gotiska inskrift af bleknadt rött och guld har jag redan sökt fram och lagt till reds — *Ur Gösta Berlings Saga af Selma Lagerlöf* står där på det mörkgröna kartongomslaget. Jag börjar bläddra genom dess blad, läser en sida här, en half där, men snart gripes jag och ryckes med, borta äro tid och rum, och timmarna falla lätta och svala som dag.

Jag står åter på den gnisslande meden bakpå Gösta Berlings släde, där han rusig af lycka jagar fram vid Anna Stjärnhöks sida genom den värmländska vinternatten; Don Juans dombjällror ringa som kyrkklockor och stjärnorna tända myriader bröllopsljus.

Jag är med i den andlösa flykten för vargaslocken, och mitt hjärta, som stannat af förfäran, spritter till i förnyadt hopp, när madame Staëls Corinne i det sirliga skinnbandet slungas ut till byte för det närmast flåsande gapet och för ett ögonblick hejdar dess fruktansvärda anlopp.

Jag lyssnar till Ulrika Dillners slitna gamla polska vid det skrälliga klaveret, hennes enda stackars tröstepolska, som fick både gråta och skratta, dock mest gråta; och jag isas in till mörgen, när den elake Sintrams gungstol plötsligt knarar till öfver golfviljan bakom vår rygg.

I det lilla blå kabinettet på det fagra Dohnagodset vid "Löfvens långa sjö" är jag ett osynligt vittne till den hjärtslitande kampen mellan de tvenne, som osållt älskade samme man, honom, den stoltaste, den fagraste, den mest eftertraktade bland

Till Selma Lagerlöf.

En hälsning från Gösta Berlings land.

19 20/11 08.

alla, den hemlöse, utstötta och föraktade, Gösta Berling, poeten, den starkaste och svagaste ibland människor!

Och den minnesrika kvällen, då Björksjöälvens vårfloed, yr af sin nuvunna frihet, med timmerstockar och isflak som murbräckor och skärmtak löper till storms mot den gamla stendammen vid Ekeby kvarn, då står jag åter vid den oförlikneliges sida midt i det sprutande skummet närmast dödarna, står där som triumfator och mitt ödes öfverman och — sviker liksom han för sjöråns första lockelse i Elisabet Dohnas härliga gestalt.

Blad efter blad vändes som i en dröm, och först när jag hunnit till slutet och sett "den bleke befriarens" yttersta mantellik försvinna mellan sädesskylarne bortom kyrkogårdsmuren, finner jag åter mig själf.

Alldeles som då...

Den gången, för de aderton åren sedan, var det dock icke från dessa boktryckssidor jag stiftade bekantskap med ett ännu onämndt namn inom svensk diktning. Det var från själfva *originalmanuskriptet* till den först utarbetade delen af Gösta Berlings saga, hvilket af författarinnan inlämnats till en af Iduns litterära pristäflingar, och hvilket jag jämte de öfriga prisdomarne hade att genomgå.

En litterär granskares värf är sannerligen för det mesta ingen lust. Tålmodspröfvande, tung och tröttsam blir oftast vandrigen genom oförmågans, medelmåttans och kritiklöshetens öknar. Men så bryter med ens en strimma från geniets ureld fram öfver ens väg. Och all vedermöda är glömd, rymden sjunger, sekunderna blommar.

Hur lifligt stå ej de dagarne ännu för mitt minne! Utom af Iduns redaktion, som på den tiden endast utgjordes af tidningens hädangångne grundläggare, redaktör Frithiof Hellberg, och nedtecknaren af dessa rader, bestod prisnämnden af redaktör J. A. Björklund samt författarne Georg Nordensvan och Birger Schöldström. Alla grepos vi, hvar för sig, lika oemotståndligt af trollmakten hos den hemlighetsfulla sagoförtäljerskan, som snart skulle få en hel värld att lyssna; alla enades vi glädjefyllda om, att här rann en ny stjärna med sitt eget, underbart strålbrutna ljus upp på vår då ännu ganska tunnsådda litterära himmel. Och så följde de långa veckorna med publikens spända och klenetrogna förbidan, det första publicerandet i Iduns spalter, den första brinnande anammelsen, bifallet, jublet, triumfen, allt, allt detta, som nu redan länge sedan är ett stycke svensk litteraturhistoria!

På detta sätt begaf sig en gång, att vår största diktarinns namn vid sitt första framträdande kom att förknippas med denna tidnings. Hvad hon sedan dess gifvit och blifvit för sin samtid och sitt folk, det är ej här meningen att ens söka antyda. Ej heller är det behöfligt.

Men nu skall Selma Lagerlöf fylla femtio år. Vi ha svårt att tro det, då hvarje ny gåfva ur hennes hand synts oss allt mer strålande af evig ungdom. Men kalendrarne låta ej förvilla sig, och den 20 i denna månad fastslå de märkesdagen.

Kan det förundra någon, om Idun till denna dag velat ägna några allt för begränsade sidor åt hennes lysande gärning? Tag emot dem, skaldinna, som ett ringa tack från de tusen sinom tusen svenska hem, som i detta ögonblick stå med oss.

JOHAN NORDLING.

*DET BLEF så tyst i Frykens dalar,
den gamla stolta tiden svann.
I öfvergifna herrgårdssalar
blott glömskans gråa spindel spann.* *Som skuggor gledo tyst de döda
hvar kväll kring älskad Ekeby,
där deras minnen brunno röda
i solnedgångens rosensky.*

*Hvem mindes dansen, mindes sången?
Från forna festers yra brus
en tifsberusad släkt var gången
till ro i vigda lönnars sus.* *De måste hjärtats maning följa,
om dessa hjärtan gömt en rest
af hågkomst från den strand, den
bölja,
de berg, den dal de älskat mest.*

*Till äfventyr, till skönhet födda,
de fylt sitt mått och gett sin gärd
och sofvu nu med sin förödda,
sin skuggomhöljda sagovärld.* *I silfvermånsken svärmiskt blida,
i tragiskt purpursken som blod
hvem såg dem här i natten skrida?
Fanns den, som deras språk förstod?*

*Förvildad park låg kväfd af snåren
och aldrig gick på gångens sand
ett kärlekspar från skönhetsvåren,
från Gösta Berlings sägenland.* *Fanns den, som bilden återförde
i sagospeget, brusten tu?
— Ja, Du dem såg, och Du dem
hörde,
benådad tyssnerska var Du!*

*Vid forsen stångjärnshammarn
sig lam af år mot rostigt städ,
och inga ässjor längre strödde
mot nattlig rymd sin gnistersäd.* *Du gaf dem lif ur andeorden,
ur suset vid din barndoms sjö:
de lefvat rikt och stoft på jorden,
de skola aldrig mera dö!*

* * *

*Än sjöng väl forsens sorl vid
språnget
utöfver dammens murkna bord
allt härligt glömdt, allt stort för-
gånget—
men ingen tydde sångens ord!* *När hela länders lofsång klingar
i dag till rättvis äras glans,
din hembygd med sitt tack dig
bringar
sin hyllnings enkla vildblomstkrans.*

*Nu sökte sagan hem vid
härden
i något bröst vid Frykens
sjö,
ty det, som flammad högt
i världen
och lefvat stoft, vill aldrig
dö.*

*Ur barnets dröm vid sago-
härden
en stilla värmländsk vin-
terkväll
vår ära gått med Din kring
världen: —
Du minnesgoda dotter,
helt!
Oscar. Stjerne.*

Välklädda Damer
som önska eleganta, välsittande skodon, efter-
fråga alltid

Victoria
hängan

och nöja sig icke med andra. De försäljes i finare skoaffärer öfverallt.
Uppllysning på närmaste försäljningsställe, lämnas på be-
gäran af tillverkaren.

LUDVIG TRAUOGOTT, STOCKHOLM.

Den stora svenska författarinnan.

SELMA LAGERLÖF har vunnit mycken ära och stor framgång, rättvisligen, utan lång och svår strid. Liksom de öfriga bärarna af vår vittra renässans eröfrade hon allmänhetens gunst med stor snabbhet, och småningom har hon äfven afväpnat kritiken, som till att börja med inte riktigt ville erkänna henne. Allmänheten hade den instinkt, som stundom ger ett snille rätt gentemot en tidsriktning; kritiken däremot hade dubbla svårigheter med henne. För det första var hon ju i »Gösta Berlings saga» oförbätterlig romantiker, medan däremot det samtida litteraturförståndet i allmänhet gick ut på att fransk eller dansk eller norsk realism var det enda, som dög. För det andra, och det var nästan ändå värre, var hon en af dessa naiva, naturskapande, fantasifulla naturer, som merendels stå så illa till boks hos de litteraturlärda. »De tillfredsställa icke förståndet», säger alltjämt Georg Brandes om Walter Scotts romaner, och hvad Hans Christian Andersen fick höra af kritiken för sina sagor vittnar ju på samma sätt om svårigheten för det naiva berättargeniet att öfvertyga de vittra granskarna om sin sändnings ursprunglighet. I all synnerhet då litteraturbedömandet i ett land söker sina ideal hos andra folk, hos en främmande ras, som det så ofta varit fallet i Sverige. Efter fransk estetik har Selma Lagerlöf inte mycket att hoppas; för en logisk, rationell, regelbindande och mönsterbunden uppfattning är hennes författarskap naturligtvis onjuttbart. Däremot har hon haft lätt att vinna erkännande och beundran bland våra stambesläktade folk; i Danmark och Norge är hon alltjämt en af de mest lästa. I Tyskland har hon likaledes vunnit den största läsekrets och de litteraturkunniges oskrymtade kärlek och uppskattning. »Hvarför ger ni inte henne Nobelpriset?» fråga deras främsta litteraturhistoriker.

Framför allt är gifvetvis »Gösta Berlings saga» svåråtkomlig för dem, som stå oss fjärran. Det finnes tyvärr ännu förträffliga människor i vårt land, mer eller mindre svenska till sina anor och sin bildning, som rakt inte kunna smälta denna bok, utan för hvilka den stora författarinnan börjar någonstans i midten af »Osynliga länkar», hennes andra arbete. Den absoluta förstockelsens ståndaktiga tennsol-dater äro emellertid mycket få; och den ungdom, som utgör hvarje ny vitterhetsrörelses naturliga och rätta publik, har för länge sedan afgjort frågan om Gösta Berlings rum i vår litteraturs historia. Ungdomen förstod, genast och med jubel, att i den boken kom hvad romantiken från 1800-talets början tyvärr aldrig gaf: den svenska bygdens prosaepos. Gösta Berling, den försupne prästen från 1820-talet, är ju själf ett barn af denna romantiks tidsålder — the renaissance of wonder in poetry, som den benämnas på engelska — och knyter så bandet mellan århundradets början och dess slut. Naturligtvis är det en alldeles särskildt lycklig fogning af enskilda lifsförhållanden, när ett dylikt arbete vinner allt det karakteristiska och fulltoniga, som Selma Lagerlöfs genialitet gaf hennes förstlingsverk. Men att tiden själf var i verksamhet för att skapa denna så länge saknade diktning, hembygdens, sagornas och äfventyrens ursvenska dikt, det visas väl däraf, att samtidigt med Gösta Berling började Norrlands stora sagosamling, »Den stora vreden», formas och få gestalt. Det initiativ af svenskt lynne i svensk dikt, som betecknas med Gösta Berlings datum, är så absolut afgörande, att det aldrig kan skjutas

till sides af någon sorts konstnärlig konkurrens från hennes öfriga böcker, emedan det är ett datum af mer än litterär betydelse.

Den ensamstående säkerhet, med hvilken Selma Lagerlöf i sin sagoroman från Löfvens stränder skildrade den valda tidens lynne och skick, beror naturligtvis på hennes frändskap med dessa. Levertin har med rätta framhållit, hur hennes släkt har samband med många af de ryktbaraste i vår kulturhistoria och hur djupt hennes stamträds rötter gå ned i vår ärfda odling. I trots af den otroligt friska uppfinningsförmåga, som alltjämt utmärkt henne, skulle jag också vilja påstå, att hon inte diktar så fritt som det förefaller. Bisarreri eller nyckfullhet finns inte i hennes diktning, därtill har hon själf alltför mycket af den instinkt, som följer med ett arf som hennes af inhemska kultur och blod. Det är en lockande uppgift, som väntar för blifvande forskare i hennes arbeten, att klarlägga öfverensstämmelsen mellan svenskt-värmländskt-lagerlöfskt kynne och de lynesdrag, som färga hennes verk. Man har stundom invändt mot henne, att hennes karaktärsteckningar i viktiga fall äro utan den konkreta individualisering, som modern dikt kräver. Det gäller naturligtvis framför allt sådana gestalter som Gösta Berling själf, hållna i ett legendariskt ljusdunkel, som de äro. Man borde hellre betona, hvilken folkpsykolog af rang hon är, både afsiktligt och omedvetet. I båda hänseendena erbjuder hon en slående motbild till den store skottske skald, hvars namn jag inte sett ställas i samband med hennes, men som synes mig mer än någon annan erinra om henne — nämligen Walter Scott, den historiska romanens skapare.

Själfva arten af hennes begåfning är densamma som Scotts. I ett samtal med en af sina tolkare, lektor Lyth, betonade hon just det visionära draget, så påtagligt i hennes alstring: »När jag diktar, får jag ett stycke verklighet och det omformar jag, så att det blir vackert», och tillade, att det var andras sak att söka idéerna. Yttrandet erinrar om ett liknande af Goethe, och i viss mån är ju hvarje skald af denna läggning, men så utpräglad som hos Walter Scott och Selma Lagerlöf är väl denna typ inte ofta. På samma sätt som Scott formar hon sitt lefvande stoff till stora epos, med samma åskådlighet i tafflorna och samma flödande berättarkonst. Hennes vittra alstring visar därför också samma helhetssyn som Scotts: en rad arbeten, som stå syskonligt och likaberättigadt bredvid hvarandra, som icke ge bud om inre konflikter, själslig strid, utveckling under tryck af inre och yttre makter. Man kan inte afläsa hennes inre historia i hennes verk; både ämnen och behandling trotsa en självbiografisk tolkning af den art, som kan och måste ges åt de subjektiva, enstöringsaktigt biktfulla författarnas arbeten. Ingen stor konstnärs personlighet står att dölja, men hos skalden som Walter Scott och Selma Lagerlöf är det framför allt rösten, som fångar, rösten, som uppenbarar hvad ett släkte, ett folk, en bygd äger, vill och känner.

För en så säregen uppgift måste skalden ha den naivitet som just kännetecknar Selma Lagerlöf och kännetecknade Scott. Deras väg går från samhörighetskänslan, det omedvetna medkännandet till bilden, dikten. Det är icke den inre likheten, som söker sig likheter och begär förklaringar utifrån. Nej, skapandet sker så som Selma Lagerlöf skrifvit i »En saga om en saga»: »Det var en gång en saga, som

ville bli berättad och förd ut i världen. Det var helt naturligt, eftersom den visste med sig, att den redan var så godt som färdig. Många hade varit med om att skapa den genom märkvärdiga handlingar, andra hade dragit sitt strå till den genom att om och om igen förtälja dessa handlingar. Hvad som fattades den var att bli nödortfött hopfogad, så att den bekvämligen kunde färdas omkring i landet.» Bortsedt från den själföfglömmade blygsamheten här, hvem känner icke igen i de ypperligt beskrivande orden just Walter Scotts författartyp, den i vår tid och i vårt land så sällsynta.

Hennes böcker ha därför också för oss fått en betydelse, som erinrar om de scottskas i Skottland. De berättar oss om de svenske till skillnad från andra, de ha doften af vårt land med all dess tjusning och makt, som ligger bortom och öfver analysen. Deras betydelse är visst inte inskränkt till att vara hembygdskonst i den numera vanliga bemärkelsen, ehuru de ha all dennas jordmust och ha verkat förebildande just i detta hänseende. De äro historia, inte bara epos, utan svensk, inrikes historia. Däremot besitter Selma Lagerlöf inte Walter Scotts lysande konst i yttre historieskildring. Det arfvet har öfvertagits af den andre store epiker, som är hennes samtida, Verner von Heidenstam. I hans stolta och strålande heroiska dikt lefva vår forntid och vår stormaktstid, vår utrikes historia; den representerar andra sidor af vårt lynne, liksom den målar andra tider af vårt folks lif. Men tillsammans bilda bådas verk en storartad representation af vårt folk, och säkerligen ser inget land i nutiden en motsvarighet till denna. De individuella artistiska egenskaperna hos Selma Lagerlöf och Verner von Heidenstam äro ju absolut motsatta, dess fullständigare komplettera de hvarann därför som uttryck för vår folksjäl. Och det är öfverraskande att finna, hur nära hvarann de komma, just i sin ifran för svenskhet. Den mystiska känsla, som binder en människa vid hem och land, får i bådas arbeten kongruenta och sublima uttryck. När Heidenstam låter den försupne Lejon predika om hemmet och om olyckan af att griftas i främmande land (»Fångarna i Tobolsk», Karolinerna II), så förevigar han samma outgrundliga hemlängtan, som Selma Lagerlöf låter Halfvor ge uttryck åt i kapitlet »I Gehenna» af »Jerusalem».

Genom denna ursprungliga, rent auktoctona kraft har Selma Lagerlöf skänkt den svenska poesin en afgjord förnyelse. Bland mängden af »subjektivt arbetande, differentieradt förnimmande, nervöst analyserande konstnärer», som Hermann Hesse karakteriserar de svenska författarnas flertal, verkar hon därigenom som en anomali. Men i själfva verket är hon inte försvuren åt en förlutna tid, utan hemma i den kommande. I motsats mot dessa, som äro så moderna, och som därför riskera att snart bli urmodiga, är Selma Lagerlöf ofta nog till stoff och språkform nästan tidlös, i alla händelser föga bunden vid dagens glosor och den yttre aktualitetens vanskliga intresse. Men den vackra dikt, som under masken af en geografisk läsebok, och med namnet »Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige» skildrar vårt land för de svenska barnen, är så bräddad med kunskap om nutidslifvet här och så energisk i att bygga på framtidens Sverige, att Selma Lagerlöf väl framgent slipper höra talas om sin egenskap af att vara en anakronism. Denna storstilade lärodikt är ju visserligen full af sägner och har mångahanda svärmiska insatser, men dess verklighetssinne, dess förhär-

Barngarderoben är en svensk upplaga af den enda i utlandet existerande tidning i denna bransch och står i förbindelse med kontinentens förnämsta barnklädersaffärer och erhåller från dem rikhaltiga mönster till allt hvad som hör en välförsedd barngarderob till. Tidningen är också tongifvande på sitt område samt utgives på flere språk och i kolossala upplagor.

Barngarderoben

Pris för helt år 3 kr.; halft år 1: 60 kr.
Lösnummer 30 öre.

Barngarderoben utkommer med ett rikhaltigt illustrerat nummer i mån., åtföljdt af en dubbelsidig mönsterbilaga med en mängd tillklippningsmönster. Den bör sålunda blifva af ofantligt värde för hvarje moder, helst som den därjämte lämnar henne en god hjälp med barnens syssel sättande, och gifver mer än tillräcklig ersättning för prenumerationspriset.

Femtio stämmor om Selma Lagerlöf.

ligande af det redliga arbetet och all mänsklig sträfvan till människors fromma måste ju tillfredsställa äfven dem, som i dikten helst höra blott sångmöns nyttigt ljufva röst. Förresten: hvarmed slutade själfva Gösta Berling, om inte med en hymn till »det lyckobringande arbetet»?

Vår stora författarinna är för öfrigt inte bara härskarinna i sitt eget vida rike, utan också en segrare på andras slagfält. Det vore obilligt att förgäta, hur långt Selma Lagerlöf nått äfven i arter, som ej egentligen äro hennes. Den konstnärligt fulländade lilla berättelsen »En herrgårdssågen» är ju obestriddligen en saga, med all sagans frihet och obundenhet. Men den är också ett stycke abnormt sjäslif, återgifvet med en betagande trovärdighet, som lämnar hela hästlass »psykologiska studier» bakom sig, inte blott på grund af den visionära kraften i föredraget, utan också på grund af den elementära sanning, som innebor i skickelserna. Hennes trollkonster i formen komma oss att förgäta, hur mycken människokunskap och klokhet, som måste finnas hos en så stor sagoberätterska. Alltifrån den gratiösa lilla historien om »Dunungen» hän till den storvulna »Gudsfreden» har ju Selma Lagerlöf gett oss inte bara fängslande legender och sägner, utan verkliga människor och karaktärer; hvad hon ger är verklighetskonst, »noveller ur hvardagslifvet» o. s. v. fullt ut lika mycket som de goda realisternas — men formen för meddelandet är icke realismens. Tekniken är romantikens, och i brist på bra termer har man vanligen tillgripit ordet *saga* för att beteckna den. Det är egentligen ett missvisande ord. Selma Lagerlöf begagnar sig af den friaste inbillningshjälp för den konstnärliga gestaltningen; hur olika manererna än äro, skulle jag vilja jämföra hennes konst med Tiecks och E. T. A. Hoffmanns, det är samma blandning af element från jordiska och öfverjordiska världar hos dem alla, samma djup i temperamentet, men hos svenskan därtill en ljus och sund lifsglädje, som var de andra främmande. Sagan, i egentlig mening, är långt mera saklig och långt mindre personlig än Selma Lagerlöfs dikt. Till och med i de fina och enkla »Kristuslegenderna» är det framför allt karaktärsförklaring och sjäshistoria, som är kärnan. Fantasiens utomordentliga uthållighet och omfång spörjes i hennes verks rikedom och omväxling, hennes känslas innerlighet och styrka i den kärlek, hvarmed hon är fäst vid naturen och de lefvande.

Ty det är slutligen kännemärket på hennes storhet: den samkänsla, som förbinder henne med alla andra varelser och ting. En objektiv berättare som hon eller Walter Scott måste ha just detta samband med hvad han skildrar för att lyckas, måste ha det vänliga intresse, som följer minsta kompars i det stora spelet, som känner med naturen i dess omskiften och puls slag, som tror, att en gård eller en kyrka har lif och förnimmelse-sätt. Den monologiska form, hvari Selma Lagerlöf undantagslöst kläder själfgrubblat hos en figur eller expositionen af en förhistoria, är inte en godtycklighet. Den härrör just af denna hennes sympati, som besjälur och personliggör allt hvad hon diktar om.

RUBEN G:SON BERG.

SOM EN VÄRDIG hyllning att bringos den frejdade författarinna med anledning af hennes 50-årsdag igångsatte redaktionen för någon tid sedan en enquête om hennes diktning och adresserade den samma till ett antal af våra mest framskjutna personligheter på skilda kulturområden. Den stora mängden intressanta och karaktäristiska svar, som ingick och hvarmed vi ha glädjen pryda detta festnummer, torde vara ett nog så talande vittnesbörd om Selma Lagerlöfs stora betydelse för vår litteratur.

ATT LÄSA Selma Lagerlöf är som att sitta i en spansk katedralsdunkel. Orgeln brusar så andaktsfullt, högtidligt stiger rökelsen mot höjden, altarljusen glindra så blygt och varmt, och i ett hemlighetsfullt töcken, som i en underlig dröm, ser man gestalter komma och försvinna. Gestalter, som falla ned och bedja i förtviflan, i lycksalighet, gestalter, som tiggas, gestalter, som gifva, som le och som gråta . . .

Och efteråt vet man icke, om det man sett varit dröm eller verklighet, men förvisso har man varit på en helig plats.

Hugo Alfvén.

ALLA VETA vi att hennes fantasi tillhör de utvaldas. Hon är den gudabenedade berättaren. Men för min personliga del har hon i den korta novellen »En fallen kung» (Osynliga länkar) nått högst.

Köpenhamn, oktober 1908.

Henning Berger.

BARNETS ÖGA och snillets öga stirra i samma höga himlar af bländverk in. Snillets barnablick blef din. Långt i blånande underland reser din dikt hvart den lyster. Reser själf med fjädern i hand stannat vid din stol ibland och hviskat sakta: syster.

Bo Bergman.

FÖR DEN, SOM hyser den öfvertygelsen, att det personliga är det enda bestående i tillvaron och det, i hvilket allt får sin förklaring, får Selma Lagerlöfs diktning ett särskildt värde därigenom, att hon alltid visar oss människor, som med större eller mindre framgång kämpa för att bli sig själfva. Icke sällan underliga gestalter — ödesbestämda, tyckes det nästan, men hur underligt de yttre ödena forma sig, och hur mycket i personligheten själf, som är oharmoniskt, det är alltid något, som skall fram och som kommer fram, något, som sträfvar till ljus och klarhet, likt grodden i jorden. Och det är denna personlighetens kamp för att bli sig själf, som är det djupaste inslaget i hennes diktning. T. o. m. i Nils Holgerssons resa, med dess särskilda syfte att lära svenska barn känna Sverige, går en dylik personlighetsutveckling som en röd tråd genom det hela.

Och det bästa med denna Selma Lagerlöfs ideellt syftande människoskildring är, att ingen kan kalla den tendentiös; hennes diktning motsvarar helt det anspråk, som man har rätt att ställa på all konstnärlig produktion: att den skall vara det medel, genom hvilket konstnären naturligtast och fullast ger uttryck åt sig själf — icke något, som tillformats efter vissa regler, med tanke på den ena eller andra publiken.

Natanael Beskow.

ÅT ANDRA vill jag öfverlämna att döma om det konstnärliga värdet i Selma Lagerlöfs författarskap. Men gärna vill jag sluta mig till de många, som på hennes femtioårsdag säga henne ett varmt och hjärtligt tack för hvad hon skänkt vårt svenska folk. I en tid, då på skönlitteraturens område mycket olika riktningar göra sig gällande, skarpt skilda från hvar-

andra icke blott i estetiskt, utan äfven i moraliskt hänseende, har hon utvecklat en författarrikedom, åt hvilken från de skilda hållen gifvits lika lifligt och tacksamt erkännande. Hon har, utan att någonsin ockra på orena lidelser, skänkt vårt folk berättelser, som beredt glädje åt alla samhällsklasser och åldrar, både åt den grånade ämbetsmannen och åt det lilla folkskolebarnet, både åt den estetiske finsmakaren och åt den praktiske yrkesmannen. Jag menar detta vara ett storverk, som är tack värdt.

Lund d. 27:de sept. 1908.

Gottfrid Billing.

SELMA LAGERLÖF har för svenska folket så lefvande och varmt berättat sina sagor, hvari det underbara väfts naturligt samman med det verkliga, att detta folk fått sin blick allt mer öppen för det poetiska, som innerst finnes hos det själf, och därmed åter börjat tro på den äkta poesien som en makt i lifvet.

A. U. Bååth.

HERR REDAKTÖR!

Ni har bedt om ett kortfattadt uttalande om Selma Lagerlöf. Att jag har den största beundran för hennes konstnärskap och innerligt tilltalas af friskheten och svenskheten däri, är helt naturligt.

Den första reflexion som trängde sig på mig vid hennes meteorliknande framträdande var denna: »det var sjutton, här ha vi allt en af de aderton».

Gustaf Cederström.

HÖGST BLAND den ärade författarinna arbeten sätter jag fortfarande Gösta Berlings saga, ett det vackraste barn af konstnärlig naivitet, som födts i något lands diktning. Jag vill använda en klassisk, kanske något högtrafvande metafor: Sprang väl mer än en Pallas Athene fullrustad med egid och högtsvingad lans under härskrif fram ur Zevs hufvud?

Gösta Berling förtjusade oss alla.

Albert Engström.

TILL SELMA LAGERLÖF.

Du är ett skälfvande hjärta, som helvetets eld har berört, du är en sträng, öfver hvilken Gud Fader sin stråke fört.

Och därför strålar din prosa, som guldstoff lyser hvart ord — en båge af sol och tårar emellan himmel och jord.

Daniel Fallström.

I EN TID, som öppnar böckernas värld för barn och ungdom som aldrig förr, en tid, som gjuter ett nytt skimmer öfver skolan, därigenom att de höga, tunga skåpen där ej längre rymma blott läroböckernas allvarliga rader, utan också sago- och äfventyrsböckernas brokiga skara och som genom vandringsbibliotek börjar sörja för att äfven torpargossen eller nybyggardottern djupt inne i skogen och fiskarflickan ute på det öde skäret kan få hemortsrätt i sagans lyckliga land — skulle vi ej i en sådan tid vara dubbelt glada och stolta öfver att äga en författarinna, som på samma gång hon är just sådan barn och ungdom vilja ha henne, enkel och underlig och lyhörd ej blott för hvad människor, utan också

Skönhet är makt.

För hvarje dam torde det vara af största intresse att taga kännedom om sättet för en rationell hudvård. Detta tillfälle gifves i de värdefulla praktiska råd som erhållas uti vår stora bok afhandlande **Skönhetens hemlighet**. Boken erhålles gratis och franko. Tillskrif oss i dag.

Parfumeri Louise,
— Stockholm. —

för hvad djuren och blomstren, dalarna och skogarna och bergen ha att säga, är djup och varm och stark nog att kunna få de finaste och mest dolda strängarna i själen att klinga?

Marie Louise Gagner.

EPIKENS STÖRSTA namn i Sveriges dikt, hvem kan mot framtid se med tillförsikt som du? Hvem står så lugn, så fast, så klar och enar det som är med det som var i ögats ljusa glans, i hjärtats slag på höjden af sin rika arbetsdag? Sol, höstens bästa sol kring dina år! Kring namnet aldrig bleknad solglans rår.

Per Hallström.

REDAKTIONEN AF IDUN!

Ni har sändt mig ett litet kort för att jag därpå må uttala mig om vår stora författarinna. Det är som att försöka teckna Klarälven på ett visitkort. Klarälven — det är vår största och minnesrikaste flod. Den kommer från finnskogarnas vildmark och sagobygd, genom värmlandiska björkliderna rinner den, genom gammal svenskbygd, herregårdstrakt och bergslag, den vidgar sig till vår största sjö, Vänerns klart lysande öga, den samlar sig till Trollhättans djärfva och mäktiga språng, och förbi det urgamla Kongelf rinner den så ut i världshafvet.

Så är Selma Lagerlöfs dikt, minnesrik, stor och strid, och sådant dess lopp, från ungdomömd bygd ut i världshafvet — vår litteraturs Klarälfr.

Tor Hedberg.

DET ÄR SMÅ papper, som Idun lämnat oss att skriva på. Orden få inte bli många. Man är rädd att vi annars skulle kväfvä dig under rosor, Selma Lagerlöf. Så tack då för allt hvad du gifvit, först och sist för att du räddade åt sagan det forna svenska herregårdslifvet. Ännu några år, och det hade varit för sent!

Verner von Heidenstam.

JAG TROR det är Ellen Key, som på tal om Selma Lagerlöf i något sammanhang yttrat ungefär följande: "Att skildra Selma Lagerlöf! Bed mig lika gärna ösa ur en brunn med en fingerborg." Jag skulle känna mig frestad att i detta fall svara på samma sätt, men vill dock med några ord söka antyda hvad som hos Selma Lagerlöf starkast påverkat mig personligen.

Hennes lättroliga, varma hjärta, hennes friska fantasi och natursinne, den ljusa orubbliga optimism och glada tro på det goda hos människorna, som är så utmärkande för hennes författarskap. O, hvilket starkt intryck detta gjort på mig!

Med utmärkt högaktning
Otto Hesselbom.

HURU SPLITTRADT står ej Sveriges folk inför den allt mer trängande uppgiften: nationell samling! Och hur splittrad är icke hela vår samtid i sitt inre! Alla djupa grundvalar brytas upp, och innan omläggningen är färdig med nya block, delvis också med gamla, som blifvit bearbetade och fått nya inskrifter, skall lång tid gå.

Kritisera kunna vi alla, sönderspränga och bortkasta, men hvem kan bygga upp något? Hvem kan samla?

Det kan Selma Lagerlöf. Hon hör till de mycket få, som verkligen kunna dessa konster och utföva dem.

Fulla af frisk hälsa äro hennes verk. I hennes själs spegel reflekteras vårt land i betagande skönhet. Ingen har som Selma Lagerlöf gett oss i "Nils Holgersson" hela vårt Sverige, bit för bit, och hvarje stycke är märkt med en ursprunglig, karaktärsfull färgning. Hela vårt unga

svenska släkte skall ur denna bok dricka kärlek till folk och land; denna bok, hvares mäniskor och djur, händelser och hemtaflor, hela svällande doft och styrka skola för generationer bilda ett gemensamt inre lifsområde, i hvares famn bor nationell samling.

I sina böcker — Gösta Berling, Jerusalem, Antikrist — ger hon oss människolifvet i dess skiftande ymighet. Men tro på kärlek till det mänskliga och hopp om dess framtid uppbar allt, och på detta sätt bygger Selma Lagerlöf upp i enhvar af sina läsare samma positiva lifsmakter. Vi känna, hur stenar till en fast undergrund af hennes hand läggas och hopfogas i vår känsla och åskådning.

Hög himmel hvälfver sig öfver Selma Lagerlöfs litterära bygge, och helgdagsklockors klang tonar i mäktiga allvarsböljor fram genom rymden.

Ur hennes legender och sagor, ur hennes skildringar från herresäten, bruk och bondgårdar stiger en ideal värld fram, icke väfd af bleka månstrålar eller kalla dimmor, men af ljus och kärlek.

Och därför hör Selma Lagerlöf till de byggande och samlande människorna.

Tärna den 9 oktober 1908.

Teodor Holmberg.

DET SISTA och minsta, som fallit vårt folk in, var att

Lyssna till den granens susning,
vid hvares rot dess stuga timrats.

Det kan icke hjälpas att våra breddgrader, älf-dalar, fjäll och slätter skapat oss annorlunda än folken för öfrigt i världen, låt vara att vi ha det allmänt mänskliga gemensamt med dem. Så länge vi ideligen lyssnat till rösterna utifrån, har vårt kynne gjort rättvisa åt den skylt, som Verner v. Heidenstam vid hemvändandet utifrån skådade å hemlandets kust: "kontinental lumpbod". Den skylten borde han dock knappast ha sett på kusten till det i alla väder svensk-trogna Skåne. Kanske snarare på någon af de yttersta kobbarne till Stockholms skärgård.

Selma Lagerlöf är icke den första, som utlyssnat den egna granens hemligheter, men säkerligen den framgångsrikaste.

Äro öfver dem, som arbetat och särskildt med framgång arbetat att gifva oss kulturell hemkänsla, känslan att vi ej äro längre borta från Guds sol här hemma än annorstädes i världen, tron och förnimmelsen att vårt folkhem kunde vara en Heimskringlas panna. Och dock, det kan ej nekas, man läser ej vår Selma med samma medrifsande fart som en Eugène Sue. I gengäld kan man visserligen läsa henne många gånger. Hennes bok tar ej med storm i första taget. Detta är visst ett genomgående drag hos svenska författare, som gjort någon betydligare insats i arbetet att framsöka vår hemkänsla ur hennes vrå. I allt fall triumferar ännu den litterära lumpboden, om det gäller den stora massan af folket. För oss återstår valet mellan att böja oss för den galliska stilen, som i sin lätta flykt segrande kommit öfver många landgränser — eller också utveckla vår egen med lika stark segerhufva. Detta torde i själfva verket resultera i valet mellan *esprit*, en härlig raket, som framtrollar det bländande stjärnregnet och strax återfaller i aska, — eller *geni*, som lär vara summan och produkten af arbetets ihärdiga id, fantasiens sökande fackla och själfkritikens skärseld. Det är själfsgadt hvilken väg moder naturen anvisar svenska författare och lika själfsgadt hvilken riktning vår författarinna stått närmare.

Skottsund d. 16 okt. 1908.

Olof Högborg.

ATT SELMA LAGERLÖF så tidigt fick i sikte den gren af diktkonsten, för hvilken hennes anlag bäst passade —

att hon likväl förstod att, innan hon offentlig framträdde på skaldebanan, invänta mognadens tid —

att hon, när hon framlade sitt förstlingsarbete, förvånade oss med ett mästerverk — att hon sedan, utan att öfverge sin första kärlek: den en gång valda diktarten, framskridit från mästerverk till mästerverk —

att hon med dessa i hög grad påverkat det svenska folket i religiöst, patriotiskt, historiskt, estetiskt och etiskt afseende —

att hennes namn fört det svenska namnets ära ut öfver hela den civiliserade världen vid sidan af exempelvis sådana namn som Linnés och Zorns, Jenny Linds och August Strindbergs, John Ericssons och Christopher Jacob Boströms —

detta allt är för hennes gamle lärare och vän anledningen till innerlig glädje, när han i minnet återkallar dem på hennes femtioårsdag.

Gust. Jac. Keijser.

KAN BARA SÄGA att jag känner mig glad och lycklig, när jag läser hennes underbara sagor och äfventyr.

Jag fasar för tanken att vi i dessa rysliga tider ej skulle haft denna välsignade kvinna. Och så bra att hon också är snillrik!

Carl Larsson.

JAG VET ingenting annat att skriva än att jag tycker oändligt mycket om Selma Lagerlöfs böcker — och tänker då mest på Gösta Berlings saga och Jerusalem.

Hon är en af de ytterst få, som kunna göra sina barndomsminnen intressanta också för andra. De förlora icke sina fantastiska dimensioner. Och det är väl den svårigheten hon tänkt på, när hon talar om de stora bina, som ej gå in i verklighetens kupa. Hon har byggt upp sin egen diktvärld så, att den duger till kupa åt dem.

Hans Larsson.

FÖRMODLIGEN ÄR det min egenskap af gammal kamrat till Selma Lagerlöf som förlänt mig äran af Iduns anmodan.

För mig börjar Selma Lagerlöfs diktning redan under den glada kamrattiden på "Semis", då Selma skref vers, därför att hon "rakt inte hade tid att skriva prosa", då hon i sonettens lekande och pregnanta form besjöng lärarens och kamraters stora egenskaper och svaga små punkter och tolkade beaktansvärda händelser inom vår gemensamma värld.

Två decennier ha svunnit sedan dess, och Selma Lagerlöf har blifvit världsberömd. Men för oss kamrater torde vara på ett särskildt sätt kär hennes diktning inom vår krets, till hvilken hon i en afskedsdikt skref:

Af känslornas dallrande eter,
som brytes, när skiljas det heter,
mig tycks som en prisma jag såge
sig spegla från blick och till blick
och hela den skimrande bäge
från forntid till framtid det spanner.
O, kunde så vara, I vänner,
att aldrig dess strålgans förgick.

I denna strålgans minnas vi alltjämt Selma Lagerlöf. Osynliga länkar binda vårt hjärta vid denna del af hennes diktning. Ty den hade funnits för oss, om hon, så aldrig fått tid att skriva prosa, och den kan ingen tillägna sig och äga så som vi kamrater.

Gurli Linder.

(Forts. å sid. 566.)

LUZERN

☉ Förnämlig vilstesort under sommaren. ☉

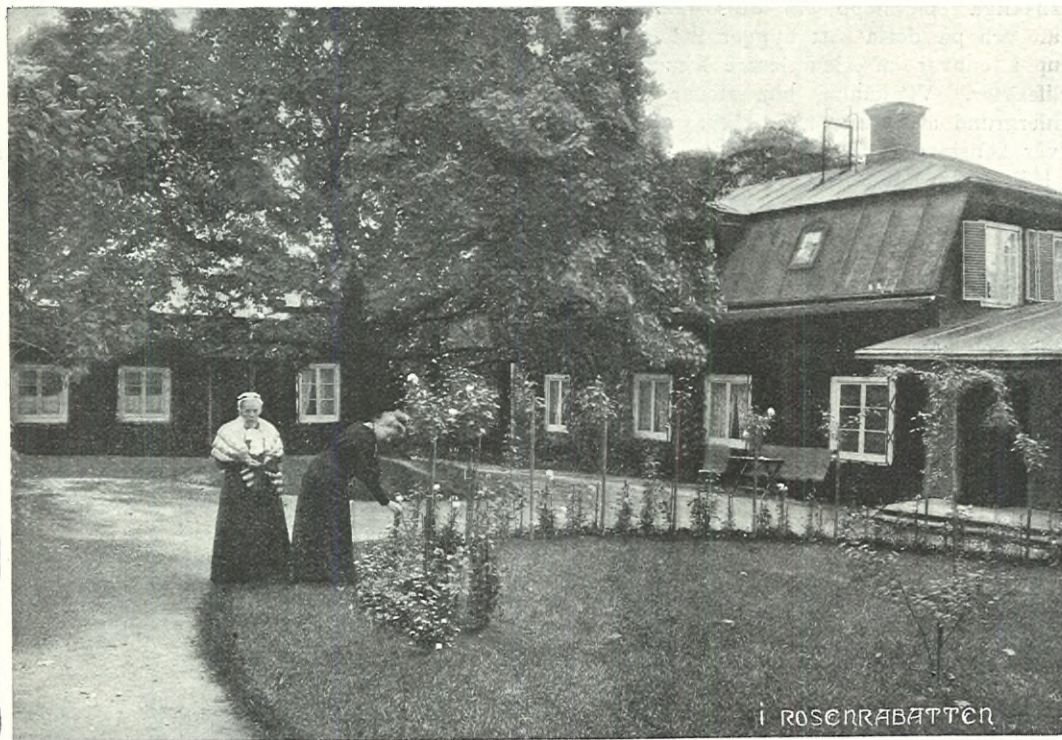
G:D HOTEL NATIONAL

Härligaste läge vid Vierwaldstättersjön.

Rum från 4 kr. • Ill. prospect gratis.

Telegramadress: "National".

Några timmar i Selma Lagerlöfs hem

I ROSENKRABBEN

PLAGGAN BISSAS

ROSENKRABBEN OCH TRÄDGÅRDSKULAN

SALONGEN

ME^D HVILKEN grå starr äro de själar och ögon behäftade, som icke kunna se, ej förnimma poesien i vårt moderna lif? Tro icke, att romantikens blåa blomma slutat växa vid allfarväg, den finns där automobiler och järnvägståg spränga förbi, och lyrikens hvita svanflockar susa alltjämt sjungande genom luften.

Jag såg och hörde det, när jag nyligen en solig höstdag i den mjukt vaggande boggi-vagnen for fram genom vackra bergslagsnejder på väg till nordens största sagoförtäljerska, Selma Lagerlöf.

Dessa lingenröda byar vid glimmande älfdrag, fabrikena, järnbruken med hamrarnas buller, bessemerugnarnas dån och de tunga rökbölgorna öfver skogen, fredliga små bergslagsstäder med en hvit, drömmande kyrka mellan höstgula lönnar och trädgårdar med blodfärgad rosenhäger i aplaner — i allt detta fanns romantiken förborgad, i dagens äflan inomhus eller under bar himmel, i människornas tal, tystnad, skratt, vemod, ömhet, vrede, som den alltid kommer att finnas, och lyriken bodde i luftens dagar, i sjöarnas spegling och i landskapets dualism af ödemark och kultur.

Med Nils Holgersson flög jag på vildgåsens rygg fram öfver de gammalsvenska bygderna, deras saga och historia drogo förbi, som då man bläddrar i en bilderbok, och som han såg jag tillbaka till den tid, när Sörälften, Storån och Fuluälften började tränga sig fram ur trakterna bortåt norska gränsen, bryta sig ned i fjälldalarna, rycka omkull skog, borra sig igenom stora sjöar och ryta åt hvarandra bakom bergen, tills de, trötta af att kämpa hvar för sig, slogo sig tillsammans och som den breda, mäktiga Dalälften rullade österut mot hafvet, lockande människor och människors verk att hugga sig fast utefter stränderna.

Det var alltsammans en lång, underbar saga, hvars bilder Nils Holgersson lät mig se från kupéfönstret, och den slöt ej med att

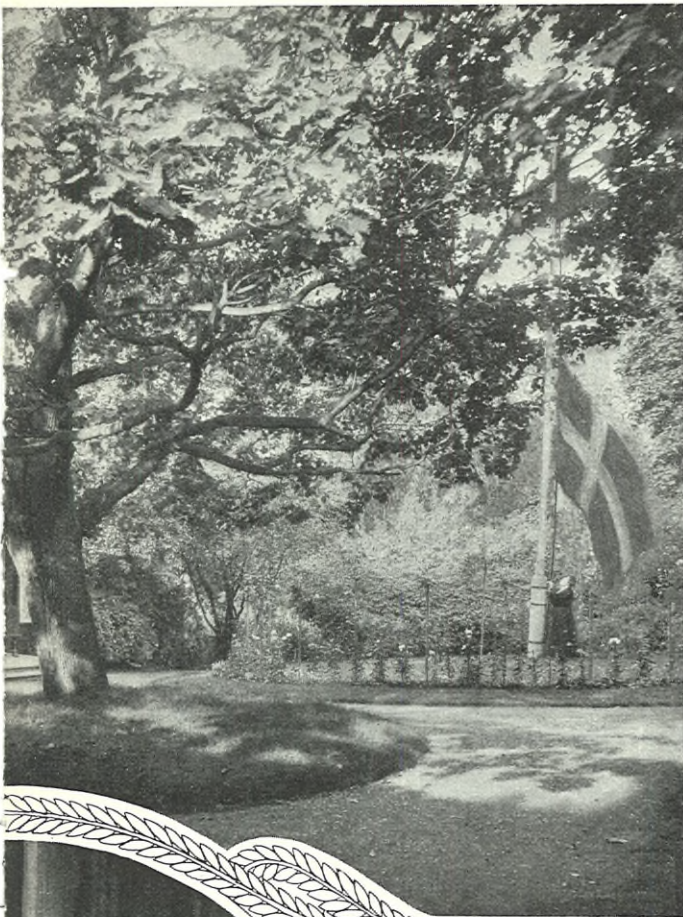
FÖRFATTARINNAN

FÖRFATTARINNAN MED SYSTER

ny

Ett besök hos Gösta Berlings diktarinna af Ernst Högman

ETT BÖRN AF TRÄDGÅRDEN

AN MED SIN MODER

Dalälven efter mycket bråk och strid nådde hafvet; hon följde mig, Sagan, då jag frampå eftermiddagen åkte in i den gamla grufstaden vid sjön Runn, och stod vid min sida, då jag sköt upp grinden till den rödmålade bergsmansgård, under hvars tak den svenska sago-modern bor.

Här befann sig Sagan på sin egen mark, hon log med sina som tjärnen djupa ögon, då hon tog mig vid handen och ledde mig in i hjärtat af sitt rike. Bakom mig låg staden i det döende höstljuset, med stillsamma, nyktra nutidsgator, hotell, bankhus, lasarett och skolkaserner, framför mig susade björkarna, viftande med långa slöjor, rabatternas rosenträd bugade sig och flaggstängens snöre varskodde min ankomst genom tre kraftiga slag mot stängens sida.

Eljes var den röda, åldriga gården insvept i djup tystnad. Ingen rörde sig på trädgårds-gångarne, intet ansikte skymtade bakom de blankskinande rutorna, och förstugudörren, hvars breflädspringa kom mig att tänka på hålet i ett fågelbo, dit tankens hvita fåglar sväfvade in till sagoberätterskan, bringande bud och hälsningar från hela världen, var hermetiskt tillsluten.

Sagan tryckte sitt öra mot dörren och lyssnade; sedan skakade hon en knippa blåklockor, som hon höll i handen, och vid deras svaga kläppfall drogs en rigel undan och dörren gick långsamt upp.

Jag steg in i en tambur med orientaliska bonader på väggarna, inträdde därefter i en sal af gammaldags snitt och med en stor bokhylla af mahogny i ena hörnet. Medan jag vände där, granskade jag bokryggarne; det var företrädesvis modern litteratur, dagens stridbara verk, kring hvilka det skall gny ännu något decennium, bredvid mera indifferentia volymer, som fylla sin bestämmelse utan att vända upp och ned på samhället.

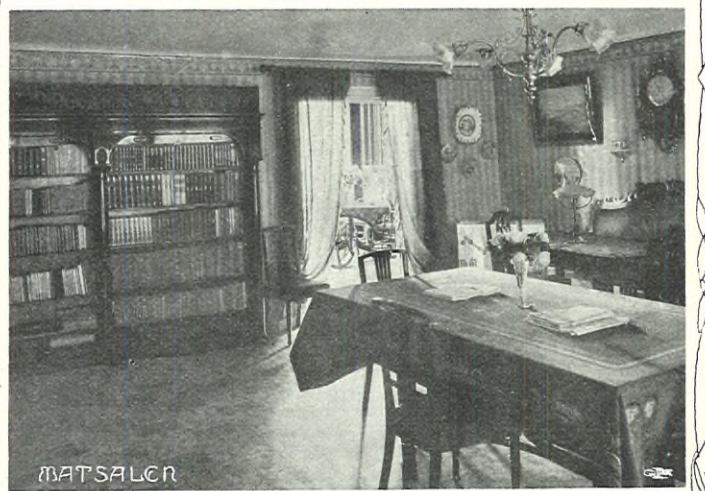
Djup stillhet härskade i rummet, höstskymningen föll sakta och långt borta slog en pen-

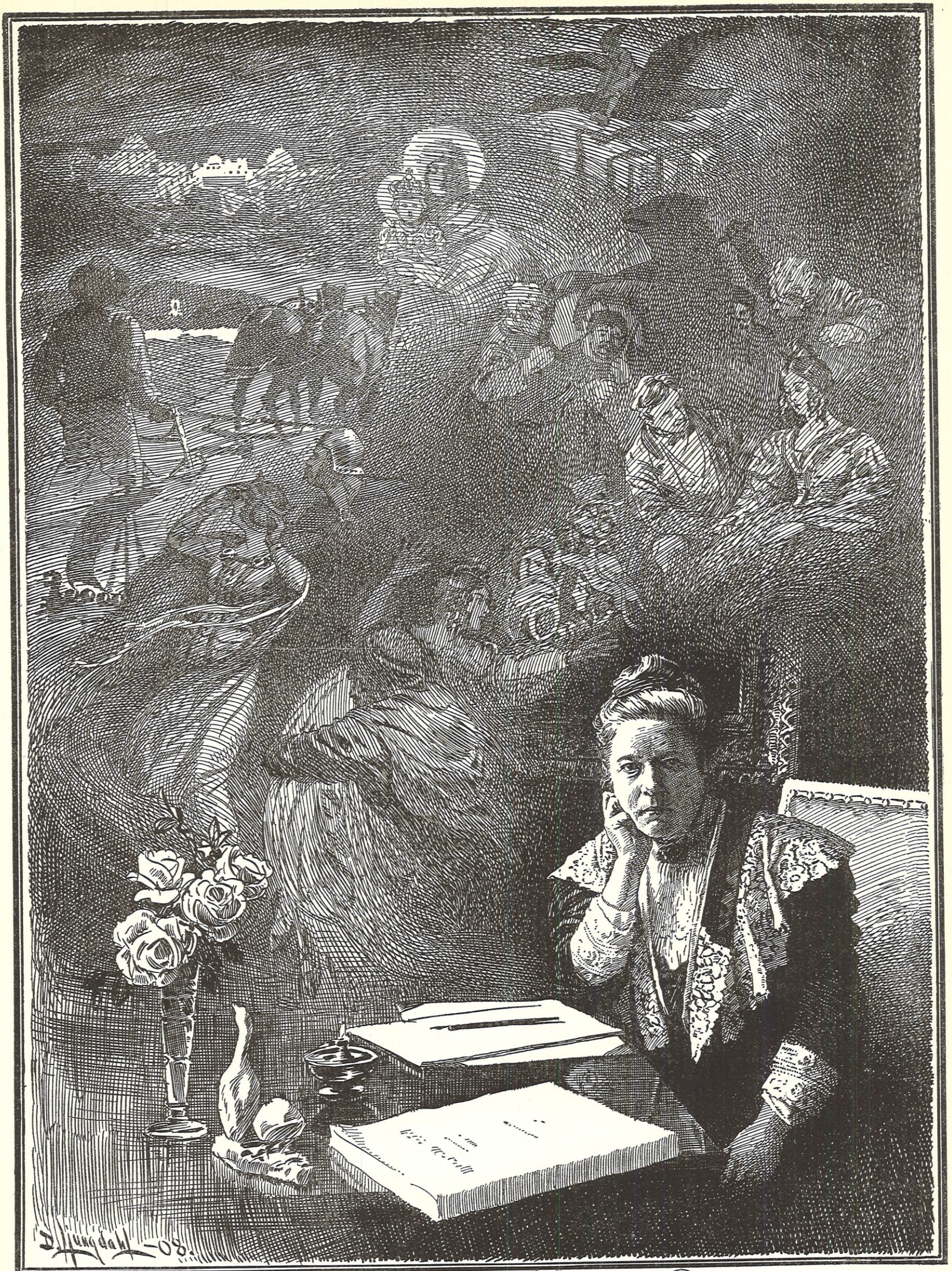
EN PROMENADSTUND I PARKEN

OCH SYSTERSÖN

MATSALEN

Carl Larsson -08.

I Selma Lagerlöfs diktarvärld.

Just därför att Selma Lagerlöf är så helt kvinna i sin konst, måste hon allt framgent stå som den bästa uppfostrarinnan till det unga och lifskraftiga här i landet.

Nils Wilhelm Lundh.

JERUSALEM OCH ANTIKRIST, Dalarnas svepande nordan och Siciliens sirocko, Nils Holgersson upp genom luften på Akkas från Kebnekaise rygg öfver fabrikkorstenarnas och stubbarnas Sverige, Kungahällas hvitkindade drottningar spanande efter drakskeppen därute på fjärden — och i spetsen för allt detta kavaljererna på Ekeby, diktens tolfmannaskara, som rider från gästabud till gästabud, dobblande med breda brukspatroner, i älskog med siden-skodda fröknar, i fejd med ringade björnar — hvar finnes en diktning, så skimrande i alla färger, så långväga och ändå så hemma hos oss, så svensk, så värmländskt svensk!

Mari Mihi.

SELMA LAGERLÖFS diktning äger en tju-ning som knappast någon annans. Den framkallar eller väcker till nytt lif allt hvad af ren, poesifylld fantasi, som bor i den läsandes själ och som kanske slumrat sedan barndomens dagar samt betäckts af hvardagslifvets damm. — Hon äger förmåga att göra sina läsare så att säga till medarbetare. Man står ej kritiskt mönstrand utaf berättelsen, utan man deltagar själf i händelsernas utveckling, på samma sätt som man som barn lefde med i favorit-sagorna. Man får sin blick öppnad för så mycket fint och fagert, som man förut ej sett, och då läsningen är slutad, känner man sig ren och uppfriskad som efter ett sommarbad i solskenet.

Det är därför ej underligt att Selma Lagerlöfs namn är oss kärt.

På sin halfsekelsdag omkretsas hon ock af tusendens tankar, osynliga budbärare, bringande tack för allt hvad hon gifvit och hviskande hälsning om hoppfull afvakten på nya, rika gåfvor.

Agda Montelius.

SELMA LAGERLÖF är — med all olikhet för öfrigt — vår svenska H. C. Andersen.

K. G. Ossian-Nilsson.

Helsingborg den 10/10 08.

SELMA LAGERLÖF är ej blott en öfverlägsen berättare, hon är därjämte en gedigen människa.

Detta är en god egenskap äfven hos en författare. Det är lyckligt för ett land att äga snillen, men frågan är, om ej landet står sig bättre på att äga karaktärer.

Georg Nordensvan.

INTE KAN MAN tro på en saga! Nej, men den tjuisar oss dess mer, den binder våra sinnen, så att vi ej kunna tänka oss den annorlunda. Så gör Selma Lagerlöf. Med fasthet och glans skapar hon sina bilder, så att de stå där som människor — som vi tro på, hvars sorgsna tankar vi dela och hvars lycka vi jubla med i. De dolda strömningarna i deras väsen har hon belyst med sin dikts klarhet. Och som den äkta konstnär hon är förtrollar hon vår syn. Det mest överkliga har hon verkliggjort och verklighetens hårda konturer har hon svept i drömmens mystik.

Alice Nordin.

OM SELMA LAGERLÖFS DIKTNING.

Hon har nu fått en plats mer betydande än i akademien mellan två biskopar, ty hon har

ju kommit i skolan mellan biblikan och katekesen.

Säkerligen är hon den författare, om hvilken ett blifvande Sverige skall säga de vackraste och vänligaste ord, ty hon kommer ju för hundratusenden att bli ett med begreppet Sverige.

När alla dessa sedan inse, att Sverige inte bara är en saga, då inträffar det kanske, att hon i stället blir det, och hon har dragit försorg om att den sagan blir vacker som hennes öfriga.

Hennes bästa belöning blir, att man skall se henne i det milda ljuset från förr och säga: Ack, den tiden, då tuppen värpte och vi följde Selma Lagerlöf rundt Sverige!

Paris den 7 okt. 08.

Ludvig Nordström.

JAG MINNS en höst för länge sedan. Efter oro och resor, efter år af sökande och längtan, med kamp för brödet, kamp för lifvet, kamp för ideal, hade jag äntligen kommit i ro i den lilla målarkolonien Dachau vid München.

De stora höstregnen hade fallit, dagarna hade åter börjat klarna och nattfrosten hade börjat. Ampern hade svällt öfver sina bräddar, bildat nya delaland, sälgbuskarna på holmarne började skifta färg, skogen var färgad i gult och rödt, bladen föllo sakta och förfrusna till marken, och flyttfågeldragen hade börjat komma.

Den gången kände jag hemlängtan. Det var ej någon svag känsla, utan en som sprängde genom märg och ben.

Jag tror att om någon huggit af mina ben vid knäna, skulle jag krupit på stumparna genom Europa för att dö i Sverige, hemma, hemma.

Mot kvällningen en dag kom Törneman — vi träffades i Dachau för första gången och bodde samman — från München och hade då i sina fickor två små böcker: de båda delarna af Gösta Berlings saga på tyska, Reclams billighetsupplaga, någon annan hade vi ej råd till.

Halfva natten lägo vi och läste hvar sitt band. Jag skall aldrig glömma hur det blåste svensk vind från dessa sidor, och hur jag väl-signade författarinnan. Det var herregårdsluft, skogssus, ljus i festliga salar, brus af älfvar och hammarslag i de stora järnverken — och det sköljde bort allt det pinande i nuet och vi fingo i dessa sidor ett hem, som vi längtade efter . . .

Detta minne får bli min hälsning till Selma Lagerlöf på hennes 50-årsdag.

Borgeby den 7 okt. 1908.

E. Norlind.

VISST ÄR SELMA LAGERLÖF en trollpacka, som otaliga gånger ridit till Blåkulla på en kvastkäpp. Men hennes penna är dock ingalunda blott ett fantasiens trollspö, utan lika mycket ett ritstift, fördt af den exakte tecknarens hand.

Så äro hennes mest utskrikna vidunderligheter, kavaljererna i "Gösta Berlings saga", alldeles inga inbillningskraftens missfoster, utan ett stycke ren, ram verklighet i diktens förtätade form. Väl såg jag aldrig långdansen gå kring Fryken, men så mycket mera kring Emsen. Och den sjön ligger ganska nära den förra. Där såg jag ännu på åttioalet hennes "kavaljerer" lifslifvande, något spakare visserligen, men alldeles samma andas barn.

Man har beskyllt Selma Lagerlöf för onatur. Den som så gör var knappast i Värmland, då det ännu var Värmland.

Vitalis Norström.

SOM JAG nog i offentligt omnämnande var den första, hvilken med stor glädje hälsade "Gösta Berling" välkommen, kan jag ju ha lof

att ännu en gång säga, att med denna bok har Selma Lagerlöf gjort epok i svenska litteraturen.

Med ett slag gjorde den slut på skomakare-realismens herravälde, under hvilket alla staccars fantasimänniskor suckade.

Sedan Almqvist har nog ingen så kraftig och mångfaldig fantasi skapat på svenska språket. Dock äger Selma Lagerlöf det företräde framför Almqvist, att hon är lika etisk som hon är poetisk. Ja, man kan väl säga, att för henne är det etiska det mest innehållsrika och intressantaste af allt.

Hennes tankar äro djupa, ädla och rika, och till slut är det nog *djupet* i hvad hon har att säga, som gör det så outtömligt.

I alla hennes böcker finner man denna rike-dom på tankar, men — efter mitt tycke — är och förblir "Gösta Berlings saga" hennes bästa bok, hennes egen speciella bok, mest spontant och lefvande skriven, af hvilken man får intrycket, att dess ämne har legat hennes hjärta närmast.

Helena Nyblom.

SELMA LAGERLÖFS rika skapande fantasi har många gånger blifvit framhållen; enligt min tanke är i hennes diktning hennes rika varma hjärta af lika stor betydelse. Om i "nittioalets genombrott" Heidenstams manligt kraftiga snille är den mest framträdande faktorn — helt visst har dock äfven Selma Lagerlöfs djupa milda kvinnlighet, hennes solskenssyn på tillvaron varit af eminent betydelse för den pånyttfödelse inom den svenska litteraturen, som plägar betecknas med ifrågavarande slagord.

Anna Maria Roos.

Elgenstorp, Tullinge den 16/10 1908.

ATT PÅ NÅGRA rader säga, hvad jag tänker om *Selma Lagerlöfs* diktning, är en omöj-lighet.

Men jag ville säga, hvad jag anser vara hennes största gåfva till vårt folk, — den gåfva, för hvilken vi stå i den *största* tacksamhets-skulden.

Utän att vilja på något sätt förringa de öfriga alstren af hennes mästerskap, sätter jag för min del högst "*Nils Holgerssons underbara resa*". Med den har Selma Lagerlöf skänkt den svenska litteraturen världens bästa barnbok. I den boken äga vi lärare ett uppfostringsmedel, så godt som någon annan bok än Bibeln kan lämna. — Det är starka ord, som jag här användt, men min tacksamhet finner ej svagare, och jag anser dem utan öfverdrift sanna. Jag åtminstone känner ingen barnbok, som kan sättas vid dennas sida.

Den boken skall hjälpa oss att lära våra barn älska vårt land och vårt folk, hjälpa oss i sträfvan att göra de svenska barnen goda och sanna. Förstå vi blott att rätt använda den, så kan den blifva en af grundstenarna för Sveriges framtid.

Frans v. Schéele.

Stockholm den 18 okt. 1908.

SUSET FRÅN en svensk gran, doften från en svensk liljekonvaljetufva, skärheten öfver en svensk nyponblomma, vårglittret af en svensk insjöbölja, praktan af en svensk norrskensnatt — se där Selma Lagerlöfs diktning.

Birger Schöldström.

DET FÖREFALLER mig inte blygt, som idé betraktadt, att uppvakta Selma Lagerlöf på hennes 50-årsdag med uttalanden om hennes diktning! Praktiskt sedt kan det knappast lägga

(Forts. sid. 570.)

Sveriges på en gång elegantaste och mest användbara modejournal för hemmen. •

Iduns Modellkatalog

Oumbärlig för alla sömmer-skor och alla hem. . . .

Fyra rikhaltiga säsonghäften årligen. Kolorerad omslag. Prenumerationspris 2.20 för helt år — 60 öre pr häfte.

Nu är tid att prenumerera.

En liten Gösta Berling-topografi För Idun af Birger Schöldström

DE PITTORESKA och intressanta bilder "från Gösta Berlings land", som inramas kaseriet här nedan, utgöra reproduktioner efter en kollektion fint utförda vykort, hvars förläggare, hr Carl Berner i Rottneros, välvilligt ställt serien till vårt förfogande för återgifvande i detta nummer. Vykorten finnas sedan längre tid tillbaka tillgängliga i handeln och torde intressera hvarje läsare af Gösta Berlings saga.

JUL VAR DET, och bal skulle stånda å Borg." Så tonar första appellen till den fest, där Gösta Berling blef hjälten. Borg ses här, men ej i vinterskrud, såsom då Gösta reste dit på klingande slädföre, dragen af den svarte Don Juan och följd af den hvite Tankred, utan i sommarfägring. Verklighetens Borg heter *Herresta* (bild 4) och är en gammal boställs-egendom, belägen i Östra Emterviks socken, samt disponeras i våra dagar af hr N. G. Nilsson.

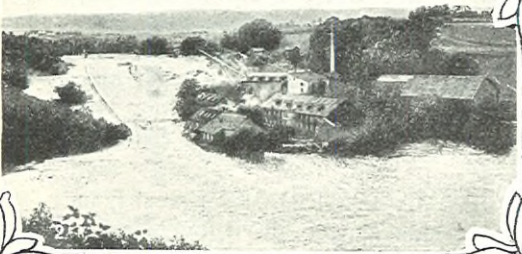
"Det stolta Ekeby" var, som vi minnas, majorskans residens, med "dans och lustighet i kammare och kavaljersflygeln" (bild 3) full af kavaljerer". Stället verkliga namn är *Rottneros bruk* (bild 2) i Sunne socken af Fryksdals härad. Det ligger i en urgammal odalbygd och var prästbol till 1435, då en Peter Gudmundsson tillbytte sig egendomen. Den kom sedan i Läma-släktens ägo, och flere af denna historiskt ryktbara släkts herrar och män skrefvo sig: till Rottna. Bruket äges för närvarande af brukspatron H. E. Montgomery. Från manbyggnaden (bild 1) kan man skåda ej mindre än fyra de härligaste äkta värmländska vyer. Åt norr ser man *Sunne kyrka* ("Bro" i Selma Lagerlöfs skildring) (bild 6) i midten af den bördiga rika dalen. På den motstående östra stranden skymtar *Östra Emterviks* ("Svartsjö") tempel fram mellan lummiga träd. Söderut ligger den vackra *Fryken* ("Löfvens långa sjö") som en jättespegel, och därvid Västra Emterviks kyrka. Sjön är lång och smal, och den sträcker sig från de stora ödsliga skogarne i norra Värmland ända ned till Vänerens lågland i det södra; den har hvit sand att sträcka ut sig på, vidder och holmar att afspeglas, näck och sjörå hafva fritt spelrum där, och äfventyrens vilda jakt: Gösta Berlings saga brusar fram rundt om "Löfvens långa sjö". Midt i sjön ses *Lagön* (sagens "Malön"). Slutligen synes mellan skogstopparna österut det ståtliga *Rottnefallet* ("Ekeby-fallet"), dit den unga grefvinnan Dohna i

stormnatten gick "en osäker, gungande, slipprig väg, deras väg, som vilja hela slagna sår, deras väg, som vilja upprätta den lätta fotens, det snabba ögats och det modiga, kärleksfulla hjärtats väg"; det fall, dit böljorna, "rusiga af vårens nyvunna frihet, men starka, eniga, kommo och lossade sten på sten, tufva på tufva från den sviktande vågbrytaren" under den vårfloed, som tog Ekebys ära och glans—scenen för en af de praktfullaste skildringar, ej blott Selma Lagerlöfs arbete, utan världs litteraturen har! Bredvid detta fall låg en gång smedjan, där kavaljererna, "de vägfarande männen, de glade männen", "ridarne af hundra äfventyr" frade julnatten, då ur tiokannskitteln af blank koppar brylans blåa flammor slog upp emot takets mörker, och där kontraktet med blod ur Gösta Berlings lillfinger skrefs med den elake Sintrams herre och mästare. Smedjan är, i förbigående sagdt, sedan ett tjugotal år nedrifven. För eftervärlden är dess yttre dock bevaradt i Frans von Schéeles "Värmland i teckningar" å plansch 11.

Gösta Berlings *Sjö* är en af de vackraste herregårdarne vid Mellan-Fryken i *Öjervik* (bild 7). I mer än halftannat århundrade var egendomen i den gamla värmlandsfamiljen Sandelms besittning, tills den för omkring femtio år sedan såldes till först kapten Adelsköld, sedan jägmästaren Abelin, hvilka å egendomen nedlade stora kostnader.

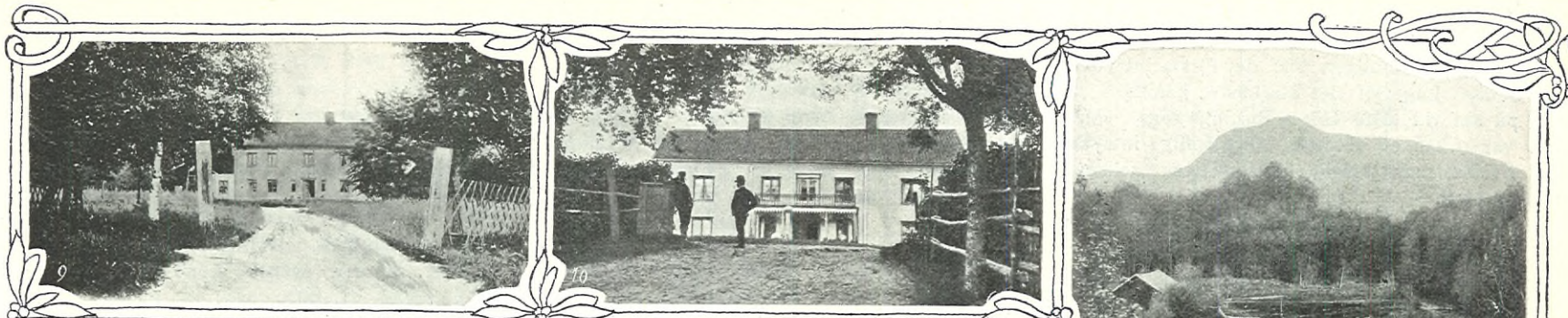
Vid öfre Fryken ligger "*Lötafors*", d. v. s. *Stöpa-fors* (bild 8). Bruket anlades 1747 af Christoffer Myhrman och dess belägenhet anses för en af de allra vackraste i Värmland — hvilket vill mycket säga. Själfvä herregården, belägen högt öfver bruket och vattendraget, har den härligaste utsikt öfver alla sidor, men kan dock sägas ligga i en dal, skyddad i norr af den majestätiska, 342 meter höga *Tössebergs klätt*, sagans "*Gurlitta klätt*" (bild 11), den stora björnens hem, tillhållet för den väldige skogens kung, som kavaljererna jagade, ehuruval en och annan gick med på jakten "för matsäckens skull".

1. Rottneros herregård ("Ekeby").
2. Rottneros bruk ("Ekeby").
3. Rottneros, kontorsbyggnaden ("kavaljersflygeln").
4. Herresta ("Borg").
5. Sunne prästgård ("Bro prästgård").
6. Sunne kyrka ("Bro kyrka").
7. Öjervik ("Sjö").
8. Stöpa-fors ("Lötafors").

5:te häftet af Mönstertidningen,
Konstslöjden i Hemmet

har utkommit och innehåller bland annat: läderplastik, träskärning, målning m. m.
Finnes att tillgå i hvarje bokhandel samt portofritt direkt från Exp. af Konstslöjden i Hemmet, Stockholm. Pris pr häfte 60 öre.

Ett annat af Gösta-sagens berg, "Dunderklätten", d. v. s. *Gettjärnsklätten*, är emellertid ännu högre. Det ligger vid sjön Rottne och har den tätaste och vackraste skogsväxtligheten af allra Fryksdalsens berg.

Från sagans "Bro" — verklighetens *Sunne* — meddela vi två utsikter: kyrkan och prästgården (bild 5 och 6). I denna nejd spela ej blott gestalterna i Gösta Berlings saga in, utan för minnet sväfvat här ock en i Sveriges andliga odlings häfder oförgätlig, hög, ädel skepnad — Anders Fryxell.

Äfvenledes i Sunne är "Hedeby", verklighetens *Gylleby* (bild 9), beläget. Gylleby var känt redan på 1300-talet och enligt traditionen skulle det ha sitt namn efter någon sin ägare, hvilken tillhört den förnämliga norska Gylle-släkten. Dess märkligaste ägare var emellertid den manhaftige Jonas Hansson Spets, hvilken under polska och tyska kriget i början af 1600-talet från soldat vid Fryksdals kompani tjänade upp sig ända till general; adlad Gyllenspets, bodde han i sin ålderdom och dog å Gylleby samt ligger begravd i Sunne kyrka. Att den i folkskådespelet "Värmlandingarne" förkommande "Rik-Ola" skulle varit en af detta Gyllebys ägare, är blott ett vykorts-påhitt. Oscar Nordqvist heter Gyllebys nuvarande herre. *Hälljeby*, sagans "Munkeby" (bild 10), är ursprungligen en gård under Gylleby och äges f. n. af hr G. Gustafsson.

Det gamla kaptensbostället "Helgesäter", i verkligheten *Skärmargården* i Sunne, disponeras i våra dagar af hr J. F. Sjö Dahl.

Några andra i den Gösta Berlingska topografien förekommande egendomar äro: "Högfors", d. v. s. *Skarped* (bild 12), med sitt vattenfall, hvilket egentligen är öfre afsatsen af det stora Rottnefallet, ungefär en åttondels mil längre upp i strömmen; — "Björne", d. v. s. *Sundsberg* (bild 13) (nu ägd af hr J. L. Svedlund); — "Fors", d. v. s. *Björkefors* (bild 14) (nu ägd af hr C. F. Björnborg); — samt "Berga", äfven det ett gammalt kaptensboställe samt i verkligheten känt under namnet *Angersby* (bild 15) (f. n. ägd af K. O. Bomans stärbhus).

Vidare visa vi här, huru *Hybeleijens kvarn* (bild

18), — Kewenhüllers verkstad i Gösta Berlings saga — såg ut (den gamla byggnaden refs ungefär samtidigt som sagan kom ut, eller 1892), samt Farbror Eberhards koffert i "Svartsjö", d. v. s. *Östra Emterviks*, kyrka (bild 17).

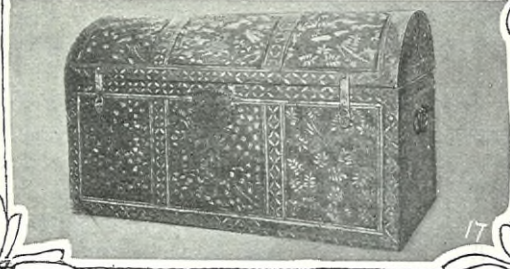
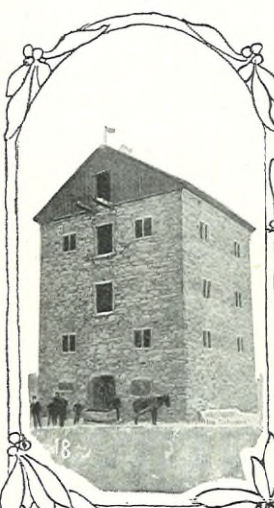
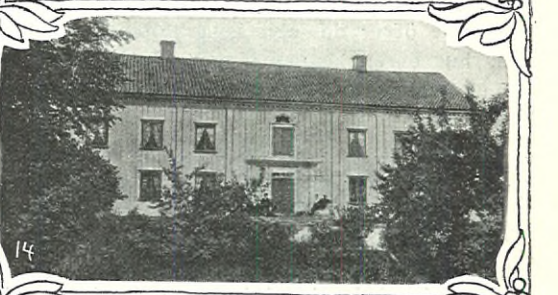
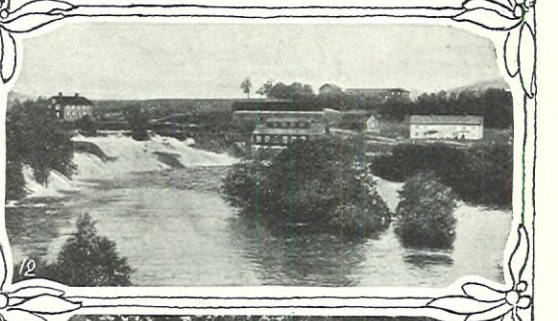
"Vackrare ställe fanns ej. Gräsplanen framför huset låg i en sakt sluttning och var täckt med fint ljusgrönt gräs. De sex lönnarna, som bevakade gårdsplanen, voro höga som bokar och vida som ekar. Öfver de unga klöfvervallarne, öfver råg- och kornfält och öfver den nyuppkomna hafrebodden låg den allra lättaste dimma, ett det tunnaste skönhetsflor. Där låg trädgården så förunderligt fager, och äppelträden blommade" — hvem igenkänner ej "Lilliecronas hem", det kanske fagraste kapitlet i Gösta Berlings saga, ej underligt, ty det är en på minnets trogna plåt tagen bild af *Mårbacka* ("Munkerud"), Selma Lagerlöfs eget födelse- och barndomshem (bild 16). Som bekant är hon själf numera ägare af stället, och under hyllningsbruset den 20:de november ila nog hennes tankar mer än en gång dit.

Ingensteds er Roserne så röde,
og ingensteds er Törnene så små,
og ingensteds er Dunene så bløde
som de vor Barndoms Uskyld hvilte på —
säger den gamle danske skalden.

"I Selma Lagerlöfs diktarvärld"

heter den vackra konstbilaga, som åtföljer detta nummer af *Idun*. Kompositionen, som utförts af den talangfulle artisten D. Ljungdahl, framställer den frejdade diktarinnan vid sitt skrifbord. Från manuskriptbladen stiga hennes diktnings olika gestalter som drömsyner upp i luften. Närmast möter oss Gösta Berling, som bortför den unga grefvinnan Elisabeth från gästabudet hos länsman Scharling, därnäst synas Gösta Berling och Ebba Dohna och ännu högre upp striden med Gurlittabjörnen — allt ur Gösta Berlings saga. Allra öfverst till höger flyger Nils Holgersson på vildgäsen Akkas rygg, medan fabrikkorstenarna djupt inunder sända sina rökstrålar efter honom. Längre till vänster afteckna sig Den heliga jungfrun med kristusbilden från Asa Coeli, ur Antikrists mirakler, vidare märkas den unge bonden Ingmar gående vid plogen i en Dalabygd, medan hans inre öga skymtar det fjärran Jerusalem, och längst ned slutligen, på tafans vänstra sida, en scen ur Drottningar i Kungahälla: Astrid spanar efter drakskeppen på fjärden.

9. Gylleby ("Hedeby säteri"). 10. Hälljeby ("Munkeby"). 11. Tøssebergsklätten ("Gurlitta klätt"). 12. Skagered ("Högfors"). 13. Sundsberg ("Björne"). 14. Björkefors ("Fors"). 15. Angersby ("Berga"). 16. Mårbacka ("Munkerud"). 17. Farbror Eberhards koffert i Östra Emterviks ("Svartsjö") kyrka. 18. Hybeleijens kvarn ("Kewenhüllers verkstad").

något till en storhet, om hvilken vi väl alla äro ense.

För mig personligen blef det första intrycket af Selma Lagerlöf det starkaste, nämligen då jag på sin tid läste Gösta Berlings saga. Men det var också ett af dessa oförglömliga intryck, för hvilka man aldrig kan kvittera tacksamhetsskulden.

Marika Stjernstedt-Cederström.

“KAVALJERERNAS PÅ EKEBY“ snillrika författarinna har alltid haft och skall alltid i mig ha en beundrande kavaljer.

Emil Sjögren.

Södertelje den 8 september 1908.

DET FÖRBLIFVANDE i Selma Lagerlöfs lifsverk är att hon vid en tidpunkt, då det omänt nationella strömdraget i vår diktning hotade att uttorka, visade den förnygrande kraften hos de ingifvelsekällor, som kvälla ur vår egen folksjäl, ur svensk natur, svensk sägen och svenska drömmar.

Hvad Selma Lagerlöf därtutinnan utträttat gör hennes gärning oförgånglig, äfven om framtidens domslut beträffande hennes verk icke skulle i allo stadfästa samtidsens.

E. N. Söderberg.

HON ÄR DEN, för hvilken vi i ödmjuk tacksamhet djupast böja våra hufvuden — ty ingens hjärta är fylldt af en större och starkare kärlek än hennes. Släkten efter släkten skola undfå den obetalbara gåfvan att värmas af en känsla, som räckte till för allt, och som nådde högst och strålade klarast, när den famnade det land, hvars mark är vår. Ingen har låtit oss höra djupare och skönare kärleksförklaringar än dem Selma Lagerlöf hemburit åt Sverige — dityrambiskt lysande som i Gösta Berling, stilla och enkelt som i Nils Holgersson.

När man tänker sig Selma Lagerlöf en gång vandrande öfver de elyséiska fälten, höra ens öron, hur öfver hennes läppar går samma bön som en julafton i Rom uppsteg från den unge Sven Tröst:

— — — — —
— Må kornet spira under snö, där det i mull är satt,
och må det växa mycket bröd i Sveas norrskensnatt!

Hilma Söderberg.

REDAN SOM ELEV i Högre lärarinneseminarium rörde Selma Lagerlöf de anlag, som sedan gjort henne berömd som författarinna. Hon ägde redan då den fängslande skildringens konst. Då hon vid sina öfningslektioner i historia berättade för barnen, “hängde deras blickar vid hennes läppar.”

Angående Selma Lagerlöfs diktning vågar jag ej göra något allmänt uttalande. Jag vill endast meddela ett personligt intryck. Två diktverk hafva på mig gjort ett djupare intryck än alla andra: Leo Tolstois “Krig och Fred“ och Selma Lagerlöfs “Jerusalem“ (första delen).

L. M. Wärn.

Stockholm den 10/10 1908.

DÅ JAG ÖPPNAR en bok af Selma Lagerlöf, mötes jag af samma stämning, som kyrkklockorna ge, då de en lördagskväll ringa in helgen öfver en vid landsbygd.

Liksom klockklängen lockar fram det djupaste, vackraste och själffullaste hos landskapet, så lockar hennes fantasi fram det djupaste, vackraste och själffullaste ur de ting och lefvande väsen hennes penna skildrar för oss. Och på den nu inträffande bemärkelsedagen i hennes lif tackar jag henne af hjärtat för alla de högtidsstunder och all den högtidsstämning hon skänkt oss.

Anna Wahlenberg.

“GLAD OCH GOD skall människan vara, medan hon väntar döden.“ De orden af Viktor Rydberg synas mig passa som motto för Selma Lagerlöfs diktning. Ingen författare kan gifva något bättre än Selma Lagerlöf ger på höjdpunkten af sin konst: hon framkallar hos läsaren den lefvande känslan af själens stora vackra ensamhet inför Gud.

Lydia Wahlström.

NÅGOT NYTT om Selma Lagerlöfs diktning skall jag ej försöka att säga, men jag hoppas eller rättare sagdt önskar, att en dikt som Nils Holgersson ej för mycket skall missbrukas i pedagogiska syften.

Fredrik Vetterlund.

I DENNA STUND finns i vårt Sverige intet mer känt och älskadt namn än Selma Lagerlöfs. Det namnet är bofast i barnens, i de ungas och i de äldres hjärtan. Små och stora, höga och låga, natur- och kulturänniskor mötas i glädjen att Selma Lagerlöf finns till och är vår.

Skaldernas hjärtedrom, “att bilda i en lycklig stund den bågare, som anstår hvar mans mund“, har hon gjort till verklighet, ty åt Selma Lagerlöf har den djupa och rika lyckan blifvit beskärdd att vara hela sitt folks skald. Från de svenska hemmen stiger i dag till henne ett mångtusenstämmigt *tack* och *hell!*

Anna Whillock.

SELMA LAGERLÖF borde lära sig af fru Lenngren att undvika svulst och förkonstling.

C. D. af Wirsén.

ÄFVEN OM ICKE Selma Lagerlöfs diktning satt märken i mitt personliga lif, äfven om jag icke inför hennes arbeten böjt mina knän och aflagt löften, skulle jag ändå vara glad att få säga henne mitt blygsamma tack — ett tack då ur kvinnopolitisk synpunkt, därför att vi med hennes namn kunna täppa munnen på många hädare.

Elin Wägner.

PÅ SELMA LAGERLÖFS 50-årsdag bringas henne varmaste tack för den ädla optimism, den kärlek till allt skapat, som genomströmmar hennes sköna diktning, och som gör, att hon kan se så ljusst på allt, se ljusst äfven på lidandet, sorgen, döden, varsna, hurusom äfven de mest skärande dissonanser till sist försmälta i harmoni. Så kan den se, i hvilkens själ glöda strålar af evighetens ljus.

Och sedan: varmaste tack för alla skapelser af en ren, skär barnafantasi, som går hand i hand med hjärtats snille. Ursprungligheten i Selma Lagerlöfs tjusande skaldesvärmeri, som med allt sitt öfverdåd dock griper ett så säkert tag i verkligheten, har kommit till och med den mest förståndsmässiga hvardagsprosa att stanna och lyssna till hennes diktning.

Och så: denna sällsamma, underbara naturmystik i hennes konst! Hela naturvärlden, skogen och sjön, bergen och slätterna, träden och fåglarna, ja, till och med bohagen, möblerna i människornas boningar lefva ett hemlighetsfullt lif i samklang med människornas; i hela tillvarons inre lyssnar skaldinnan till ekon af de stämningar, som genombäfvat människosjälarna, ekon af deras strider, sorger, längtan, hopp.

För Selma Lagerlöf är lif — icke döda naturkrafter — tillvarons innersta väsen; hon njuter hänfördt att skåda lifvets oändliga rikedom för att sedan med enastående berättarkonst tala om allt skönt hon skådat. Hur hennes siaröga skönjer släktens och gärningars sammanhang, hur rent och klart och gripande hon kan uppenbara hemligheten af skapelsens enhet, hurusom den minsta krusning på en punkt af det stora människohafvets yta för med

sig en dallring äfven långt bort i de aflägsna djupen!

Liksom Erik Axel Karlfeldt är Selma Lagerlöf ett den svenska jordens äkta barn. Kärlek till fosterjorden har hennes diktning tändt och närt i tusen svenska bröst, ungas och gamlas. Varmare, innerligare, vackrare har ingen diktat om Sveriges natur och folk, ingen såsom hon gjutit en sådan poetisk stämning öfver den djupa religiositet, den idealitet, som bor på bottnen af den svenske bondens lif, och som är i stånd att offra allt: lif, gods, egendom, när klockorna från evighetens Jerusalem kalla. Och dock, hvilken natursanning, hvilken realism i all denna poesi!

Den är att lyckönska, som på sitt lifs middagshöjd kan se tillbaka på en vandring, som spridt så mycken värme och ljus. Jag önskar Selma Lagerlöf många lefnadsår, fulla af sköna skapelser i fantasi och tanke.

Clemens Ahfeldt.
Kungl. Hofpredikant.

DET ÄR SVÅRT att koncentrera ett omdöme om Selma Lagerlöfs diktning. Koncentration hör ju ej heller till hennes utmärkande egenskaper.

Hvad jag mest beundrar hos henne är fantasiens urkraft. Aldrig ger hennes diktning en förnimmelse af trötthet, aldrig är hon nödsakad att upprepa sig, att söka sina resurser på den stora litterära allmänningen. Denna lugnt och stilla flödande outtömliga skaparkraft har i sanning någonting gudomligt.

Därnäst är att märka, huru svenskt hennes diktningens kynne är. Icke genom linje och glödande färg verkar den, utan genom halfdagar och skuggor, genomandade af mystik — alldeles som den svenska naturen, som är sig själf blott i sommarnatt eller månken.

Därnäst vare sagdt än en gång: hennes språk är hennes och hennes allena. “Förstämma det instrumentet kan ni väl, men spela på det kan ni icke.“ Öfver alla Lagerlöfsimitatorer, stora och små, anatema!

Annie Åkerhjelm.

DET VAR EN TID... det var en tid, då kavaljererna på Ekeby...

Men nu är en sträng tid för kavaljerer. Människorna äro blifna så nyktra och svåra att ha och göra med: de vilja inte längre veta af några “urspårade snillen“, och om själf Gösta Berling stege upp ur sin graf, så funnes där säkert till och med bland dem, hvilka borde förstå bättre, någon liten enfaldig hånare, som tillropade honom sitt — posör! Men öfver hånare och hånade, där de famla i en tid med kalla töcken och stygga dunster, lefver evigt den stora dikten och strålar som en solstjärna i sin rena rymd. En lycklig stund var det, när den strålen från diktens stjärna nådde oss, hvars 50-års tillvaro vi fira i dessa dagar. Länge lefve kavaljerernas syster!

Hugo Öberg.

AF LIFVETS gråa härfva kan hon nysta med lugna händers konst sitt purpurgarn, och sagan hör hon tala i det tysta sitt fågelspråk för små och stora barn.

Anders Österling.

Malmö oktober 1908.

(På begäran sist i raden.)

I ALLA DE vackra ord, med hvilka föregående ärade talare och talarinnor nu firat vårt frejdade femtioåriga födelsedagsbarn, instämmer ur sitt svenska hjärtas djup undertecknad, som vid detta högtidliga tillfälle lifligare än eljes gläder sig åt, att Selma Lagerlöf är född.

Frida Landsort.